

Achizițiile publice, între frica de DNA și aplicarea noii directive europene

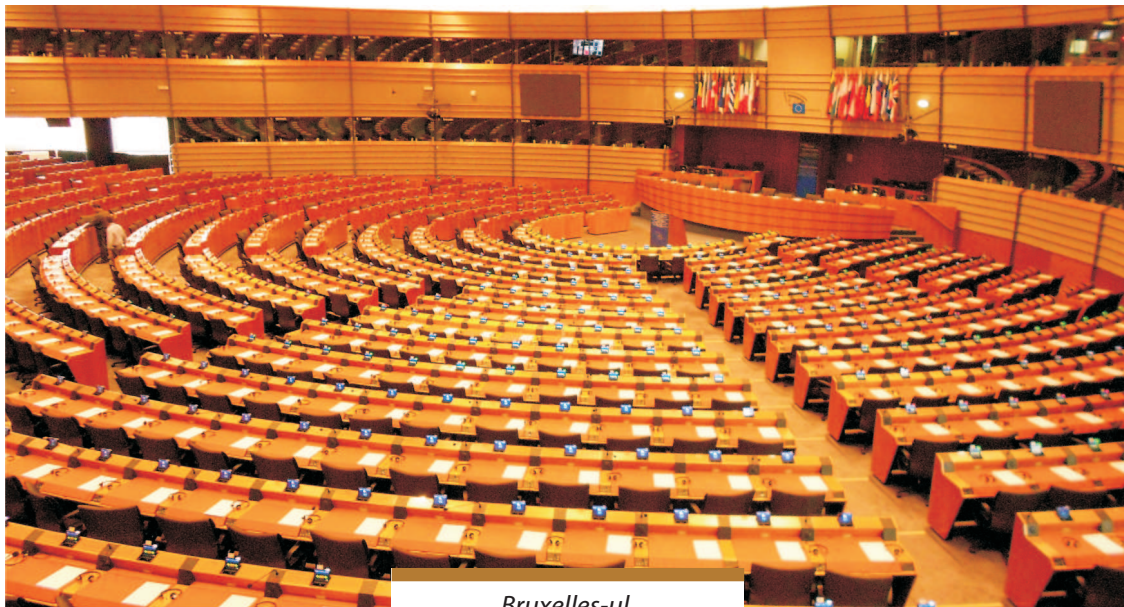
Parlamentul și Consiliul european au adoptat, anul trecut, un nou pachet legislativ privind achizițiile publice, cu scopul de a simplifica procedurile și a le face mai flexibile. Astfel, Bruxelles-ul dorește să încurajeze accesul IMM-urilor la contractele de achiziții publice și să aibă garanția că se acordă o mai mare atenție criteriilor sociale și de mediu.

Una dintre cele mai importante prevederi este încurajarea statelor membre să nu mai utilizeze exclusiv criteriul prețului cel mai scăzut, ci criteriul celei mai bune oferte din punct de vedere tehnico-economic în atribuirea contractelor.

Constructorii din Europa și din România au salutat decizia UE, despre care spun că va aduce calitate și durabilitate în implementarea investițiilor publice și are șanse să pună capăt „dictaturii” celui mai mic preț din licitații, care a creat multe probleme, în special în Europa de Est.

Atât reprezentanții patronatelor din construcții, cât și mai mulți parlamentari din comisiile de transport și infrastructură ne-au spus că experiența din ultimul deceniu ne arată că prețul cel mai mic nu ne-a adus calitate în lucrări și nici nu a împiedicat corupția și trucarea licitațiilor. Ei susțin că în foarte multe cazuri costurile finale ale lucrărilor publice au fost duble față de prețul de atribuire, prin adăugarea a nenumărate acte adiționale la contractul inițial. Sunt și cazuri în care prețul final a ajuns să depășească cel mai mare preț oferat în licitație, potrivit constructorilor.

Pachetul legislativ adoptat de forurile europene cuprinde o directivă privind achizițiile publice generale, una privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară

Bruxelles-ul dorește să încurajeze accesul IMM-urilor la contractele de achiziții publice și să aibă garanția că se acordă o mai mare atenție criteriilor sociale și de mediu.

activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și încă o directivă privind concesiunile. Oficialii europeni au spus, în urmă cu un an, că noua legislație garantează că toți actorii economici din UE au acces efectiv și nediscriminatoriu la piața europeană.

Statele membre trebuie să adopte noul pachet legislativ în legislația națională până la finele lunii aprilie a anului viitor.

Reforma normelor privind achizițiile publice a introdus un nou criteriu de atribuire, bazat pe principiul ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic, care urmărește să asigure cea mai mare rentabilitate în raport cu investiția (mai degrabă decât cel mai mic preț), mai precis, luând în considerare calitatea, precum și prețul sau costurile pentru întregul ciclu de viață al lucrărilor, bunurilor sau serviciilor vizate. Acest criteriu acordă o mai mare atenție considerațiilor privind calitatea, mediul și considerațiilor sociale, precum și inovării.

Astfel, câștigătorul unei licitații nu va fi neapărat ofertantul cu cel mai mic preț.

Majoritatea constructorilor ne-au spus că noile principii stipulate în directivă sunt greu de aplicat în țara noastră în perioada imediat următoare, mai ales pe fondul campaniei DNA, care a început în forță în urmă cu un an. Directiva nu impune ferm utilizarea criteriului economic în locul prețului cel mai scăzut, ci lasă la latitudinea statelor membre în ce măsură vor să apeleze la această modalitate de atribuire a licitațiilor.

Laurențiu Plosceanu, președintele Asociației Române a Antreprenorilor de Construcții (ARACO), ne-a declarat: “Și în legislația actuală există prevederi care permit aplicarea criteriului celei mai bune

oferte tehnico-economice în atribuirea contractelor publice. Numai că funcționarii publici nu îl aplică, ci utilizează aproape exclusiv criteriul celui mai mic preț, în principal de frica DNA, dar și pentru a nu se confrunta cu procese și licitații. Cea mai bună ofertă tehnico-economică ia în calcul și nivelul prețului, dar și alți factori care asigură calitatea și durabilitatea lucrărilor. Aici intervine subiectivismul în evaluare, de care se tem și funcționarii corecți. Din perspectiva acestora, procurorii pot oricând interpreta că alta a fost oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic”.

Și deputații din Comisia de Transporturi cu care am stat de vorbă împărtășesc opinia domnului Plosceanu. Ei ne-au spus: “Sunt slabe șanse ca în viitorul apropiat să domine criteriul tehnic și economic în atribuirea licitațiilor publice. Sigur, vom prelua directiva în legislația națională, dar aplicarea va însemna tot criteriul prețului cel mai scăzut. Niciun funcționar nu-și va asuma să pună cap la cap un cu-

mul de factori și criterii tehnice și de calitate, care, chiar dacă aduc plusvaloare lucrării și sunt interpretate cu bună credință, tot lasă loc unui anumit subiectivism. În prezent, administrația publică este blocată de frica de DNA și există un vid în luarea deciziilor, chiar și dintre cele mai banale”.

Din perspectiva lui Jaap Koning, reprezentantul EFCA (Federația Europeană a Inginerilor Consultanți), specialist în noua legislație a achizițiilor publice, orice frică are leac. Domnia sa ne-a declarat că este familiarizat cu piața autohtonă de construcții, că a lucrat în multe state din regiunea noastră și apreciază că o soluție pentru frica de DNA și aplicarea criteriului celei mai bune oferte tehnico-economice este rețeta olandeză (țara din care provine): transparența totală.

Jaap Koning ne-a explicat: “Multe state au dificultăți în evaluarea criteriilor pe care le impui într-o licitație ca să poți evalua cea mai bună ofertă tehnico-economică (MEAT – prescurtat în engleză). Există întotdeauna un element de subiectivitate în aplicarea acestor criterii. Când am preluat MEAT în Olanda, am impus criterii clare, cu specificații precise despre cum le vom utiliza în atribuirea contractelor. Suntem foarte transparenți la proceduri și concluzii. Le explicăm participanților cum i-am cotate și de ce, cum am evaluat acordarea punctajelor pe fiecare criteriu în parte. Desigur, mai există și elementul de încredere. Ne-a luat 15 ani să trecem de la licitații bazate exclusiv pe preț, la cele pe baze tehnico-economice. România trebuie, în primul rând, să elimine neîncrederea și poate face acest lucru prin transparență totală și selectarea unor criterii clare de calitate”.

Domnia sa ne-a precizat că, la început, pe proiectele mari, când Olanda a impus criteriile tehnico-economice în proporție de peste 50% în punctajul unei licitații, comisia de licitație a discutat cu ofertanții pre-calificați și le-a solicitat să participe la acest tip de licitație și să nu obiecteze la finalul procesului. „Toată procedura a fost transparentă, inclusiv modul în care au fost evaluate ofertele și participanții au putut înțelege procesul și nu au contestat rezultatul”, ne-a menționat specialistul.

Majoritatea constructorilor ne-a spus că noile principii stipulate în directivă sunt greu de aplicat în țara noastră în perioada imediat următoare, mai ales pe fondul campaniei DNA, care a început în forță în urmă cu un an.

“Recomandarea mea este ca România să aplice treptat acest criteriu în licitație, la început poate pe proiecte-pilot, unde 50% să conteze calitatea și 50% prețul. Trebuie să fie un echilibru între calitate și preț ca să ai construcții sustenabile pe termen lung”, a conchis reprezentantul EFCA.

Potrivit Directivei Europene, achizițiile publice trebuie să asigure transparența necesară la toate stadiile procedurii. Acest lucru este obținut în special prin publicarea elementelor esențiale ale procedurilor de achiziții publice și prin diseminarea informațiilor privind candidații și ofertanții (de exemplu, criteriile și măsurile care se vor aplica în decizia de atribuire a contractului, informații privind desfășurarea și progresul procedurii, informațiile privind motivele respingerii), precum și prin furnizarea unei documentații suficiente privind toate etapele procedurii.

Noile norme promovează și achi-

zițiile publice ecologice, folosind o abordare bazată pe calcularea costurilor pe ciclul de viață și posibilitatea de a recurge la o etichetă specifică sau etichetă ecologică. Aspectele sociale sunt, de asemenea, importante, fiind incluse în directive dispoziții specifice pentru incluziunea socială, criterii sociale, subcontractarea și un regim simplificat pentru contractele de servicii.

Reducerea birocrației și sporirea accesului IMM-urilor la achizițiile publice sunt elemente esențiale ale acestora din urmă. Noile norme introduc documentul european de

achiziție unic și utilizarea declarațiilor pe propria răspundere. Accesul IMM-urilor la contractele de achiziții publice va fi sporit, în opinia liderilor de la Bruxelles, în special de posibilitatea de împărțire a contractelor în loturi și prin limitarea cerințelor privind cifra de afaceri anuală.

Directivele impun utilizarea treptată a achizițiilor publice electronice și stabilesc norme specifice privind tehnicile și instrumentele pentru achizițiile electronice și agregate, precum acordurile-cadru, sistemele dinamice de achiziții, licitațiile electronice, cataloagele electronice, activitățile de achiziție centralizată și achizițiile comune transfrontaliere. Directivele includ jurisprudența Curții Europene de Justiție privind relațiile interne, autoritățile contractante putând, în anumite condiții, să atribuie un contract unei întreprinderi fără a aplica procedura privind achizițiile publice.

Legislația pe care țara noastră urmează să o transpună consolidează actele normative în vigoare privind conflictele de interese, favoritismul și corupția, oferind garanții sporite pentru proceduri sigure în ceea ce privește motivele de excludere, consultarea prealabilă, modificarea contractelor și transparența. Cel puțin așa speră oficialii europeni.

Atât reprezentanții patronatelor din construcții, cât și mai mulți parlamentari din comisiile de transport și infrastructură ne-au spus că experiența din ultimul deceniu ne arată că prețul cel mai mic nu ne-a adus calitate în lucrări și nici nu a împiedicat corupția și trucarea licitațiilor.